

Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 369.
Ročník 37.
Duben 2008

***Gymnocalycium riojense* subsp. *paucispinum*, Telaritos 23.1.2008**

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 5 / 2005

Kytice růžových květů *Gymnocalycium monvillei* zdobí titulní stranu tohoto čísla. Ozdobou jsou také mohutné, zpravidla světle žluté trny vyrůstající z velkých areol, pokrytých bělavou plstí.

Rod *Copiapoa*, zahrnující asi 25 druhů, se vyskytuje výhradně v Čile. Na jeho naleziště se vypravila skupina tří kaktusářů s úmyslem blíže poznat podmínky v jakých rostou i získat rostlinný materiál, dokumentující variabilitu jednotlivých druhů. Na prvním navštíveném stanovišti v regionu Antofagasta se setkali jen s „měsíční krajinou“, pokrytou rudým kamením a prachem, zcela bez života. Již v několikametrové nadmořské výšce v blízkosti pobřeží našli velké polštáře *Copiapoa solaris* z tisíců odumřelých hlav v různých stupních pozvolného rozkladu. Ty největší rostliny musely mít nejméně sto let, při extrémně suchém prostředí z nich vznikly mumie. O příčinách jejich zániku je možné diskutovat, pravděpodobně je stále sušší klima. Na skaliscích, táhnoucích se podél pobřeží, opět viděli velké skupiny odumřelých cereusů, určených jako *Eulychnia iquiquensis*. Ve vyšších polohách představovaly prvé známky života drobné portulaky *Cystanthe amaranthoides*, teprve asi v 800 metrech nadmořské výšky našli malé exempláře *Copiapoa tocopillana*, ale asi polovina z nich také už nežila. V této pustině našel roku 1971 Alfréd Lau zvláštní kaktus, který byl po něm pojmenován jako *Rimacactus laui*. Rodové jméno kaktusu bylo zvoleno podle charakteristického růstu na skalách (rima = škvíra, trhlina). Tělo tvoří malá hlavička s mohutným řepovitým kořenem, sahajícím hluboko do skalních štěrbin, ve kterých roste. Díky tomu, že jim Lau sdělil údaje o nalezišti s daty satelitní navigace podařilo se je najít. Mezi skalami na ploše snad stovky m² viděli pár desítek rostlin, většinou s bílou vlnou a zbytkem květů v temeni. Dnes je už možné koupit kulturní, roubované rostliny, které bohatě odnožují i kvetou. Klíčivá semena se ale z nich téměř nedají získat, protože jde o vegetativně množené rostliny ze dvou importů. Semenáčky jsou navíc extrémně choulostivé na vlhko a je vhodné je co nejdříve roubovat na *Pereskiaopsis*. Při návštěvě naleziště, opakované po dvou letech zjistili, že naleziště někdo vyplundroval a je málo pravděpodobné, že by v tomto extrémním prostředí došlo k jeho regeneraci. Článek je ilustrován 12 velmi výmluvnými snímky z nalezišť i rostlin samotných.

K. Schubert a W. von Heek kladou otázku „Co vlastně je *Ariocarpus retusus* ?“ Začínají důkladným studiem literatury a ukazují rozpory již prvních popisů (1838) Scheidweilera a pak Galeottiho. Ten dal celému rodu název *Ariocarpus* podle podobnosti jeho plodů v bohaté temenní vlně s červenými malvicemi jeřábu *Sorbus aria* („carpus = plod). Backeberg našel originálnímu popisu odpovídající rostliny na nalezišti několik kilometrů na západ od San Luis Potosí jen na ploše o velikosti cca 20 čtverečních metrů. Ale všude jinde se nachází ariokarpusy s odchylkami ve vzhledu těla i květu, což podnítilo řadu „znalců“ k hojnému popisování nových druhů, poddruhů, variet a forem. Na základě poznatků z nalezišť zpochybňují oprávněnost těchto názvů, včetně popisů uveřejněných autory Halda a Horáček. Ale ani 10 průvodních snímků nepřináší odpověď na otázku v záhlaví článku.

A je tu další provokativní otázka: „Co vlastně je *Echinocereus rayonensis* N. P. Taylor ?“

Ale ani nyní se čtenář odpovědi nedočte. Manželé Breckwoldtovi poukazují na rozdíl mezi fotografií uveřejněnou v KuaS č. 5/2005 a původním popisem tohoto

echinocereusu. Diskutují o nejasnostech v popisech různých echinocereusů (*Ecer.nivosus*, *longisetus*, *parkeri*) a závěrem se domnívají, že na obrázku je *Echinocereus nivosus*.

Arrojadoa penicillata (=penicillum je latinsky štětec, podle vzhledu terminálního cefálie). Nejprve roste vzpřímeně, později převisle až poléhá, tělo o průměru 2 cm může být až 4 m dlouhé, s odnožemi, u cefálie bývá o něco tlustší. Má 7-12 žebér s malými areolami, nesoucími bělavé vlasy, které u starších areol mizí. Červenohnědé odstávající trny lze členit na 2-4 střední, 3-40 mm dlouhé a 6-10 krajních jen 5 mm dlouhých. Na konci výhonu je vlnaté cefálie postoupené 2-3 cm dlouhými hnědočervenými štětini. Květy v různých odstínech karmínové barvy jsou 3 cm dlouhé a stejného průměru. Pochází z brazilských států Bahia a Minas Gerais, kde často roste mezi keři a stromy. Pěstitele nutno upozornit, že nesnáší teploty nižší než 12 °C, ale v substrátu s větším podílem minerálů, na slunném místě a s bohatším přihnojením během vegetace roste dobře a rychle (2 barevné snímky).

Lepismium houlettianum (=podle pařížského botanika Houlleta) roste v převislých, až 2 metry dlouhých řetězcích článků, které jsou 2-4 cm dlouhé a 2-8 cm široké, na okrajích mají hluboké zářezy, mezi nimiž jsou malé areoly s 0-3 malými štětini. Voňavé květy se objevují v zimě, visí dolů, jsou až 2 cm dlouhé a až 2,5 cm široké. Plátky jsou zpočátku bílé, pak nažloutlé, u báze oranžové až červené. Roste na stromech a skaliscích vlhkých lesů v Brazílii a Argentině. Má se pěstovat v závěsném košíku, v humózní ale propustné zemině, která nesmí nikdy úplně vyschnout, na světlém stanovišti až v polostínu. Množení zakořeňováním odřezků je snadné (barevný snímek).

Nový popis: Po 20 letech pozorování a srovnávání publikují Diers, Krahn a Beckert popis **Parodia hegeri**, kterou při cestách Bolivií v provincii Linares našel a semena dovezl E. Heger. Ze známých druhů parodií má nejbliže ke Cardenasem popsané *Parodia otaviana*. Liší se od ní především menší velikostí (až 8 cm vysoká, 10 cm široká), nižšími žebry, kratšími trny (5-8 mm) a menšími žlutými květy (6 snímků, REM testy semen).

Obliba bílých mamilárií je zcela zasloužená a ve sbírkách se udržují i přes náročnost jejich pěstování a příval atraktivních novinek. Autor představuje snímky jím vybraných druhů spolu se stručným komentářem. Pojednává o **Mammillaria kunzeana**, **M. longiflora**, **M. bocasana** fa. **rubriflora**, **M. guelzowiana**, **M. hahniana**, **M. woodsii**, **M. duwei**, **M. albicolumnaria** a **M. herrerae** fa. **albiflora**. Jako substrát užívá čistou pemzu, zalévá méně a vždy až po úplném vyschnutí substrátu. Na jaře hrozí popálení sluncem, proto prvé 2-3 měsíce je chrání před výsluním a úpalem.

Seriál doporučených druhů pokračuje komentovanými snímky: **Echinocereus coccineus** (značně odnožuje a brzy tvoří mnohohlavé skupiny, které mimořádně bohatě kvetou. Pochází z jihovýchodu USA a Mexika. Dobře se daří v čistě minerálním substrátu, v létě volně na slunci, snáší i chladna, při ochraně před deštěm a sněhem může přezimovat venku. Během letního vegetačního období potřebuje bohatší zálivku a přihnojení. Množí se semeny a postraními výhony) ; **Sulcorebutia canigueralii** (nádherná miniatura z bolivijských velehor, vyznačující se velkými, hedvábně lesklými, fialovými květy. Snadno roste v minerálním substrátu, vyžaduje hodně čerstvého vzduchu a vydatnější zálivku v létě. Zimovat na světle, velmi chladně, cca 5 °C. Množí se výsevem a odnožemi) ; **Haworthia arachnoidea** (růžice jen zřídka odnožují, za sucha se listy svinují do klubíčka. Na jejich okrajích jsou bílé štětini a vlasy, špička listu je dlouhá a suchá. Pochází z Kapské provincie Jižní Afriky. Je třeba ji v létě chránit před pražícím poledním sluncem. Daří se

v písčito- humózním substrátu s malou příměsí jílu. V létě opakovaně zalít, v zimě jen občas a slabě. Množí se postraními odnožemi).

MUDr. Vladimír Plesník

Z kapsáře starého kaktusáře – 12.

Autentických písemných dokladů o činnosti ostravských kaktusářů v době před zrušením Svazu Českých kaktusářů je už velice málo. Zmínky o tehdejších poměrech obsahuje naše kronika, ale lepší představu čtenářům Ostníku poskytne dále uvedený text, který jsem náhodou našel při přeřabování mých starých papírů. Především, že jsem do zrušení SČK a přeřazení kaktusářů mezi zahrádkáře zastával funkci předsedy Ústřední revizní komise SČK. Z ní vyplývaly různé povinnosti, jednou z nich byla úprava dosti živelných nabídek a prodeje semen kaktusů, nežádka nejasné kvality i původu. (Jak mnoho se to liší od dnešních poměrů posuďte sami). Pro Ústřední výbor SČK jsem připravil a na výboru naší ZO (základní organizace) jsem přednesl tento:

„Návrh organizace „Akce semen“ pro rok 1973/4“

Na základě sdělení Ústředního výboru Svazu Českých kaktusářů, uveřejněného ve Věstníku z června 1973, je třeba nově organizovat dosavadní Akce semen tak, aby zcela vyhovovaly jak požadavkům na ně kladeným ze strany našich členů, tak zákonným normám.

Navrhujeme proto zřídit při ZO „Rozdělovnu potřeb kaktusářů“, do jejíž činnosti by jednak spadalo **opatřování** kaktusářských potřeb, zejména rostlin, semen, vhodné literatury, hnojiv a dalších pěstitelských náležitostí, jednak **rozdělování** těchto potřeb **bezplatně, nebo za režijní ceny** našim členům.

Rozdělování potřeb by řídili nejméně dva pověřeni členové, z nichž jeden by měl být členem výboru. Hospodaření Rozdělovny by bylo vedeno v samostatné Účetní knize, která by byla založena podle pokynů pokladníka ZO a podléhala by pravidelné čtvrtletní kontrole Revizní komise ZO. Nákup rostlinného materiálu od jednotlivých pěstitelů, především členů naší ZO, by byl prováděn v souladu s pokyny obsaženými v citovaném Věstníku ÚV. Rozdělovna by však umožňovala a organizovala i bezpečnější výměnu rostlinného materiálu mezi jednotlivými pěstiteli naší ZO. Prodej rostlinného materiálu by se dál za režijní ceny s přihlédnutím k nákupní ceně a s manipulačním poplatkem na krytí výloh s poštovním a balným. Za stanovení prodejní ceny odpovídají členové pověřeni řízením Rozdělovny, při čemž se řídí pokyny Ústřední revizní komise SČK. Výbor si vyhrazuje právo namátkově přezkoumat oprávněnost cen a případně snižovat ceny některých nezbytných potřeb přiměřenou dotací z Rozpočtového plánu ZO.

Nabídky materiálu a požadavky na zprostředkování výměny, či přidělu materiálu, by byly adresovány na ZO s poznámkou „Rozdělovna potřeb“. Z úsporných důvodů by bylo možné dočasně používat razítka „Akce semen“. Expedice materiálu by se zásadně uskutečňovala na členských schůzích a burzách. Pro naše členy bydlící mimo Ostravu pak poštou.

Zveřejňování nabídek Rozdělovny bude zásadně uskutečňováno výhradně prostřednictvím Ostníku, který všichni členové dostávají bezplatně. Náklady na Ostník budou zahrnuty do rozpočtu Rozdělovny jako výdaje.

Podrobnosti o způsobu organizace práce Rozdělovny, způsobu vedení písemné agendy, značení rostlinného materiálu atd. vypracují v podobě návrhu členové ZO, pověřeni řízením Rozdělovny. Tento návrh bude projednán na výborové schůzi a schválen na členské schůzi ZO. V případě souhlasu s předloženým návrhem bylo by třeba projednat, které osoby budou pověřeny řízením Rozdělovny. Osobně se domnívám, že by to měl být za výbor ZO př. Polcer a s ohledem na zkušenosti s pořádáním podobných akcí semen př. Kohout a př. Plešingerová“.

Mladší kaktusáři se možná pozastaví nad titulováním „přítel-přítelkyně“, ale k titulu „soudruh“ jsme byli dohnáni až v rámci Svazu českých zahrádkářů. Rozdělovna se stala nenaplněným ideálem, ale každoroční akce semen a nabídky rostlin na našich burzách se udržely dlouho. Seznamy semen, nabízených př. Kohoutem, měly dobrou pověst jak pro rozsah nabízených druhů, tak pro kvalitu semen. Samozřejmě vždy se našel neúspěšný „vysévač“, který svůj nezdar vysvětloval starými, neklíčovými semeny (což nemuselo být až tak přehnané tvrzení). I když už jsem připraven o potěšení nad vlastními výsevy a nad růstem semenáčků, myslím, že ani v současnosti není zaručen stoprocentní úspěch každého výsevu. Burzy už vymizely. Z velké části pro menší nabídku rostlin, menší zájem o ně, i pro menší kupní sílu. Zdá se, že burzy jsou přiměřeně nahrazeny jednak slosováním několika rostlin mezi účastníky každé schůze, nabídkou rostlin při výstavách, ale zvláště bohatou tombolou na Mikuláše.

MUDr. Vladimír Plesník

Přezimování sbírky kaktusů

Málokdo má možnost výběru z několika míst vhodných pro přezimování své sbírky kaktusů. Nejlepší by bylo ponechat sbírku v tepelně temperovaném skleníku, s dostatečným osvětlením, pohybem vzduchu a nízkou vlhkostí. Velká většina kaktusářů takovou možnost nemá a sbírku na zimu stěhuje do nějaké komory či sklepa.

Není pochyb, že naše zima je pro většinu sbírek kaktusů z mnoha důvodů nebezpečnou dobou. Mimo bezohledných pobertů, rozbitých oken, výpadků elektriky, selhání otopu, zaplavení sklepa se sbírkou, mimo hladových myší, invaze slimáků, šíření kořenovky, vlnatky a dalších nežádoucích parazitů, nemilým a nebezpečným překvapením je zjištění, že rostliny ve sbírce jsou napadeny houbovou infekcí.

V podstatě jsou kaktusy proti napadení houbami dosti odolné. Převládající horké a suché prostředí v němž rostou nepřeje rozvoji hub, které vyžadují přítomnost vlhka. Celistvá pokožka kaktusů je na povrchu opatřena navíc voskovitou vrstvou (kutikulou) znemožňující pronikání zárodků (spór) hub do těla kaktusu. Avšak zbytky květů, plodů, nezhojené rány po odebraných odnožích, či dokonce požerky a poranění vzniklá při stěhování rostlin, to jsou nejčastější místa, kterými se houby dostávají do vnitřních pletiv kaktusu. Riziko nákazy houbou pronikající kořeny je v zimě malé, protože ty jsou v suchém substrátu.

Jednou z hub, která napadá nadzemní orgány kaktusů, je *Drechslera cactivora* (neplatný název je *Helminthosporium cactivorum* = „požírající kaktusy“). Jako původce tzv. padání semenáčků byla zjištěna již roku 1931 při výsevu semen mexických kaktusů, z Mexika byla importována s rostlinami a semeny do Evropy.

Typické projevy počátečního stádia infekce se většinou objevují u krčku semenáčků v podobě tmavých, měkkých skvrn různého tvaru, které rychle hnijí. Na povrchu rány se objevuje tmavý, jakoby sametový povlak, změkklý krček vede k naklonění (padnutí) hlavičky semenáčku. Podobný obraz je i po napadení jinými houbami, např. *Pythia* nebo *Phytophthora*. Tyto však napadají nejprve kořeny, které jsou hnědé a chybí charakteristický sametový povlak. Bázi kaktusů napadají také houby z rodu *Fusarium*, vyvolávající tzv. suchou hnilobu, na místě poškození (léze) bývají růžové nebo oranžové kopečky spór. Suchou hnilobu báze kaktusu působí také *Rhizoctonia*, viditelné spóry ale chybí.

Nejdůležitějším preventivním opatřením v prostoře, kde kaktusy zimujeme, je udržení chladna a sucha. Tu a tam doporučované „přestříknutí“ sbírky vlažnou vodou, aby rostliny nepřeschly (kaktusy !), nebo ke spláchnutí prachu, velice přispívá ke klíčení zárodků všudypřítomných hub. Takto, podobně jako při kapání kondenzované vody se stropu, se voda dostává na měkkou tkáň růstového vrcholu rostlin, kde začne hniloba.

Stejně velkou chybou je postřik celé sbírky uložené k zimování pokud se na některé rostlině objeví požerky a pavučinky svilušek (červeného pavoučka), bílé chomáčky vlnatek, nebo štítky puklic. Zjevně napadené rostliny, včetně rostlin z jejich okolí, okamžitě vybereme a izolujeme na místě, kde je můžeme ošetřit i případným postřikem (1-2 týdny při cca 20°C). Před návratem mezi ostatní uložené kaktusy raději postřik zopakujeme preparátem jiného složení, protože málokdy se podaří najednou zlikvidovat všechna vývojová stádia škůdce. Ale hlavně vyzbrojíme se dobrou lupou a velkou trpělivostí. Prohlídka uložené sbírky by měla být opakována ideálně v týdenních intervalech, rostliny s podezřelým nálezem raději ihned dáme stranou a jejich kontrole se věnujeme ještě častěji.

V současnosti mají specializované zahradnické prodejny poměrně velký výběr přípravků proti houbovým chorobám i sajícím členovcům, bohužel za poměrně vysoké ceny. Dříve doporučovaný Chinosol, nebo preparáty se sloučeninami mědi, jsou na houby stále účinné, ale ještě lepší a méně rizikové jsou přípravky obsahující Dithane. Nebudu však dělat reklamu a každému doporučuji, aby se poradil u odborníka a předem si důkladně přibalový leták k zakoupenému preparátu.

MUDr. Vladimír Plesník

Masožravky po zimě

Po delším čase jsem se v minulých dnech vypravil na návštěvu do Lumírovy zahrady, podívat se jak se zima podepsala, a nejen ona, i když byla mírná, ale také vandalové, kteří jeho zahradu navštívili několikrát a rozbili skleněnou výplň dveří do skleníku, ale také způsobili další škody. Jindy pěkné zákoutí s vřesy, bazénkem s červeným kaprem, ale také masožravky, které Lumír pěstuje již několik let venku - musím konstatovat, že to byl smutný pohled. Rostliny neměly svou barvu jakou mají v létě, byly podlomené, prostě - šok při pohledu. Po příchodu domu jsem se podíval do odborné zahraniční literatury, kde jsem se dočetl, že v zahraničí takto postižené rostliny, kdy venku je ještě nedostatek much a ostatních brouků přikrmují španělskými muškami, které jsou dostupné přes celou zimu i u nás v sex-schopech. Jejich cena je ovšem poněkud vyšší, ale pro ty méně movité odborná literatura doporučuje na jaře, ale může být i po celý rok, když je nedostatek much přikrmování

krmivem pro kočky. (Krmivo pro psy se svým obsahem nehodí používat). Zde je ještě nutno podotknout důležitou poznámku, a to, že masožravky se nesmí vůbec přihnojovat, na to je třeba pamatovat. Nakonec jenom poznámka, pěstujte a zkoušejte, o své zkušenosti se podělte s ostatními členy článkem v Ostníku. Zdravím všechny pěstitele kaktusů a ostatních sukulentů.

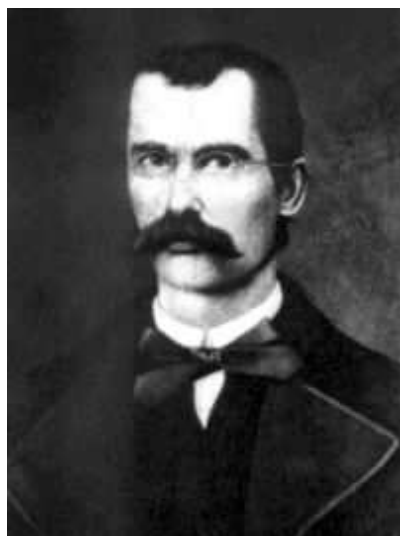
Tůma Milan

Půl století od úmrtí Petra Bezruče

(15.09.1867 Opava - 12.02.1958 Olomouc)

Petr Bezruč byl známý český básník, vlastním jménem Vladimír Vašek, který pocházel z našeho kraje. Narodil se v Opavě v rodině gymnazijního profesora Antonína Vaška (1829 Háj ve Slezsku – 1880 Brno), známého učitele, filologa a buditele ve Slezsku a Marii (Brožkové) Vaškové. Studoval na gymnáziu v Brně, po gymnáziu studoval klasickou filologii v Praze (1885-1888), avšak studia nedokončil.

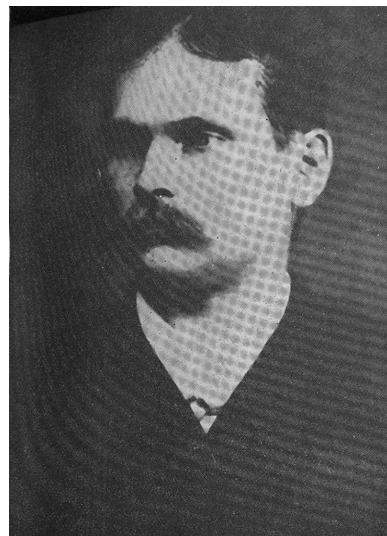
Léta 1891-1893 prožil Vladimír Vašek v Místku, kde se začátkem roku 1892 seznamuje v hostinci manželů Sagonových s Ondřejem Boleslavem Petrem. Ten byl učitel, divadelník a vlastenec, jehož život jakoby se promítal v mnoha básních Slezských písní, což vede také k teorii o možném autorství některých básní. Vzniká mezi nimi osudové přátelství. Spolu vyráželi na túry po kraji, kde Petr seznamoval Vaška s historií a problémy jednotlivých vesnic. Byl to právě vášnivý slezský vlastenec O. B. Petr, který obrátil Vaškovu pozornost k sociální a národní otázce Slezska, navíc oba psali verše, které si navzájem vyměňovali k posouzení. V roce 1893 však spáchal jeho nejlepší přítel Ondřej Boleslav Petr (1853-1893 Bruzovice) sebevraždu a Vladimír Vašek si podává žádost o přeložení do Brna, kde nastupuje jako úředník na nádražní poštu. V letech 1899-1900 Vladimír Vašek vážně onemocněl a možná pod vlivem příchodu blízké smrti, začal posílat Janu Herbenovi do časopisu Čas básně, kde začaly vycházet. Možná odeslal i básně, které měl od Ondřeje Boleslava Petra. Do roku 1904 Vašek zaslal celkem 74 básní v 39 zásilkách. V roce 1909 vychází Bezručovy básně poprvé pod názvem Slezské písně vydané Spolkem českých bibliofilů.

Antonín Vašek (1829-1880),

Vladimír Vašek (1867-1958),

Ondřej Boleslav Petr (1853-1893)

Vladimír Vašek básně nezveřejnil pod svým jménem, ale pod pseudonymem Petr Bezruč, později se však k této přezdívce přiznal, obhajoval ji a potvrdil opakovaně své autorství Slezských písní. V roce 1928 odešel z brněnské pošty do výslužby a žil převážně v Kostelci na Hané. Ke konci života sepsal závěť, která se měla otevřít až po padesáti letech. V závěti mělo prý být objasněno autorství Slezských básní. Jisté pochyby o autorství básní naznačil už ve svých dílech ze šedesátých let významný bezručovský badatel doc. Jiří Urbanec. Tajemství doplňuje velmi uzavřená povaha Vladimíra Vaška, kdy si moc nevěřil a prakticky vydal jen jedinou sbírku básní.

Pochyby o autorství Vladimíra Vaška uvádějí později rovněž někteří spisovatelé, literární badatelé, převážně přímo ze Slezska, např. Jožka Vochala, Jan Drozd nebo profesor olomoucké filozofické fakulty Oldřich Králík. Podle nich by ty nejhodnotnější básně měl napsat Ondřej Boleslav Petr, jehož básně měl uschované ještě z pobytu v Místku. Všichni pochybovači čekali na letošní rok, kdy měla být otevřena Bezručova závěť, z níž by mohlo vyplynout, že básník svou slavnou sbírku Slezské písně vytvořil nebo nevytvořil sám. Jedním z důvodů padesátiletého odstupu Bezručova "přiznání" mohla být platnost tehdejšího autorského zákona. Nyní, když uplynulo padesát let od úmrtí Vladimíra Vaška, bezručologové tvrdí, že žádná poslední vůle neexistuje, takže záhada autorství Slezských písní pokračuje.

Petr Bezruč

Červený květ

Za temným oknem, v květníku sivém,
hrubý a špičatý mračil se kaktus.
Jednoho jitra
červený z lodyhy vyrazil kalich,
červený květ.

Byl u nás básník, co jiné měl oči,
co měl rád vonné a nádherné růže.
Distichem zvučným
pochválil růži a odsoudil pyšně
ten rudý květ.

Jsou duše drsné, co samy šly žitím,
hroty a ostny je zalily vrchem.
Co měly v srdci?
Kvetly-li jednou a kvetly-li v noci,
hleď, rudým květem...

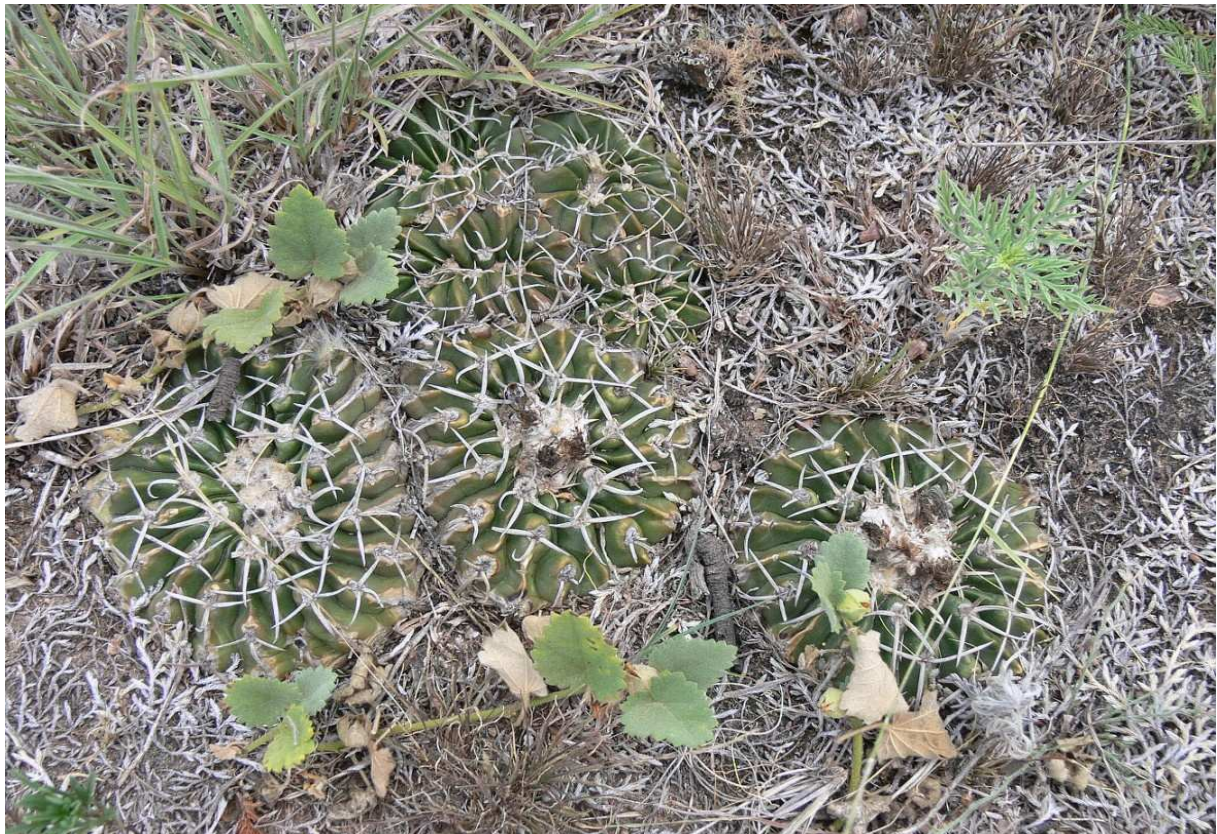
Nabídka, poptávka

--- Hledám rostliny nebo semena *Notocactus apricus durispinus* nebo *Notocactus* sp. tuhoostný, které svého času namnožil a rozšiřoval př. Miroslav Přerovský. Informace: Ing. Vích Jaroslav, e-mail: info@hortinfos.cz nebo tel.: 603 494 721.

--- Prodám literaturu z pozůstalosti Emila Lukašika. Bližší informace: František Frýdl, tel.: 723 906 228.

Parodia Speg., skupina *Wigginsia*

Dnes názvy druhů starého rodu *Wigginsia* D. M. Porter, *Taxon* 13: 210, 1964 vypadají trochu jinak, všechny druhy jsou totiž řazeny do rodu *Parodia* Spegazzini, *An. Soc. Cient. Argent.* 96: 70, 1923. Jelikož se chci zabývat jen touto skupinou rostlin, zůstanu u názvu *Wigginsia*. V minulosti však tato skupina procházela i jinými rody jako *Notocactus* (Schumann 1898) Fric (1928), *Malacocarpus* Salm-Dyck (1850) nebo *Echinocactus* Link a Otto 1827. Seskupení rodů odstartoval F.Ritter ustanovením nového rodu *Brasiliparodia*, který tvoří mezi rody *Notocactus* a *Parodia* přirozený přechod. V roce 1982 překombinoval parodiofil F.H.Brandt tehdejší podrody rodu *Notocactus* - *Eriocactus*, *Brasilicactus* a *Brasiliparodia* k rodu *Parodia*. Ještě s odvážnějším tvrzením přichází komise IOS pod vedením D.Hunta a N.P.Taylor, která vydává v roce 1986 prohlášení, že mezi rody *Notocactus* a *Parodia* nejsou zásadní rozdíly. Následně se objevuje v časopise Bradleya č.5/1987 nová kombinace Taylor notokaktusů do rodu *Parodia*. Podívejme se, které rody jsou nyní do rodu *Parodia* zařazeny a vedeny jako jeho synonyma: *Acanthocephala* Backeb., *Brasilicactus* Backeb., *Brasiliparodia* F.Ritter, *Brasilocactus* Fric (nom. inval.), *Chrysocactus* Y.Itô (nom. inval.), *Dactylanthocactus* Y.Itô, *Eriocactus* Backeb., *Erioccephala* Backeb., *Friesia* Fric (nom. inval.), *Hickenia* Britton & Rose, *Jauhisoparodia* Gabriel Blackhat, *Malacocarpus* Salm-Dyck, *Microspermia* Fric, *Neohickenia* Fric, *Notocactus* (K.Schum.) Fric, *Sericocactus* Y.Itô, *Wigginsia* D.M.Porter. Během dalších let se k danému tématu vyjádřilo mnoho odborníků a diskuse zdaleka ještě neskončila, např. argentinský botanik Roberto Kiesling představuje roku 1995 svůj klíč, rozlišující rostliny rodu *Parodia* (*Notocactus*) rostoucí v Argentině.

Wigginsia sellowii, 4 km severně od San Pedro Norte (foto 22.1.2007), dnes správně řazena jako: *Parodia sellowii* (Link & Otto) D.R.Hunt, in *Cactaceae Consensus Initiatives* 4: 6, (1997).

Rod *Parodia* dnes zahrnuje asi 70 druhů, z toho skupina *Wigginsia* uznává jen 6 druhů: *Parodia erinacea*, *langsдорfii*, *neoarechavaletae*, *neohorstii*, *sellowii* a *turbinata*. Značná variability ve vzhledu rostliny je vidět především v mladí, později když rostliny dospívají, jsou si všechny dosti podobné. Synonymní názvy se proto nacházejí z obchodních důvodů především v nabídkových seznamech a katalozích. Na obrázku je např. znázorněna *Parodia sellowii* (Link & Otto) D.R.Hunt, která má spoustu synonymních názvů: *corynodes*, *courantii*, *fricii*, *leucocarpus*, *macracanthus*, *macrogonus*, *pauciareolatus*, *rubricostatus*, *sessiliflorus*, *stegmannii*, *tephracanthus*, *vorwerkianus*

Jaroslav Procházka fotografuje na lokalitě u San Pedro Norte *Wigginsia sellowii*

Přehled názvů skupiny *Wigginsia*:

- Wigginsia acuata* (Link & Otto) F.Ritter 1979 = ***Parodia erinacea***
Wigginsia arechavaletae (K.Schum. ex Speg.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia neoarechavaletae***
Wigginsia corynodes (Otto ex Pfeiff.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia courantii (Lem.) F.Ritter 1979 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia erinacea (Haw.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia erinacea***
Wigginsia fricii (Arechav.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia horstii F.Ritter 1979 = ***Parodia neohorstii***
Wigginsia langsдорfii (Lehm.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia langsдорfii***
Wigginsia leprosorum F.Ritter 1979 = ***Parodia langsдорfii***
Wigginsia leucocarpa (Arechav.) D.M.Porter 1922 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia longispina F.Ritter 1979 = ***Parodia langsдорfii***
Wigginsia macracantha (Arechav.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia macrogona (Arechav.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia polyacantha (Link & Otto) F.Ritter 1979 = ***Parodia langsдорfii***
Wigginsia prolifera F.Ritter 1979 = ***Parodia langsдорfii***
Wigginsia rubricostata Fric ex Fleischer & Schütz 1975 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia schaeferiana Abraham & J.Theunissen 1988 = ***Parodia turbinata***
Wigginsia sellowii (Link & Otto) F.Ritter 1979 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia sessiliflora (Hook.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia stegmannii (Backeb.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia tephracantha (Link & Otto) D.M.Porter 1964 = ***Parodia sellowii***
Wigginsia turbinata (Arechav.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia turbinata***
Wigginsia vorwerkiana (Werderm.) D.M.Porter 1964 = ***Parodia sellowii***

Pod Jižním křížem – 12.

poznámky z velkého vandru po Argentině (2.1.2007 – 14.2.2007)

Projíždíme solnou poušť

Je 23.1. a čeká nás přejezd přes Salinas Grandes. Kousek od místa nocování zastavujeme ještě u Telares, mezi keři pobíhá varan asi 80 cm dlouhý, kterého se snažíme vyfotit. Potom už vyrážíme po prašných cestách do pouště hledat *Gymnocalycium ragonessii*. Už z dále je vidět bílý horizont, jakoby bylo celé území pod sněhem. Je však už po ránu 30°C, takže to není sníh, ale sůl, jak napovídá sám název Salinas Grandes. Teploty během dne rychle stoupají až na 39°C ve stínu. Dominantní rostlinou celého území, které projíždíme, je *Stetsonie coryne*. Teploty na slunku jsou tak vysoké, že se nedá na stetsonii udržet ruka. Spoustu rostlin je padlých na zemi, často trčí jen suché zdřevnatělé pletivo. Kolem cesty je vidět několik zdechlých krav a koňů. Nemilosrdná vedra v poušti jsou jak pro rostliny, tak i pro zvířata, mnoho z nich spalující horko nepřežije a to jsou těmito podmínkám přizpůsobeny. Taková je tvář pouště. Několikrát zastavujeme na focení, při hledání gymen jsme neúspěšní. Projíždíme zasolenou zemí, je však po deštích, místy ještě stojí voda, kde už je sucho, tak zem praská. Máme přesný typ, že u patníku na km 969 roste v těchto tvrdých podmínkách *G. ragonessii*, nenacházíme však ani jeden kus. Malá gymna budou asi schované pod nánosy jemného bahna nebo prachu a objevit se dají až vystrčí své dlouhé květy. I kdyby zde něco rostlo, měli bychom opravdu hodně štěstí, aby jsme to v prachové spraši našli. Během cesty se začíná objevovat na lokalitách *Tephrocatus articulatus* a jeho varieta *inermis*.

už z daleka je vidět bílá sůl na Salinas Grandes

vlevo: *Opuntia quimilo* s cihlově červenými květy

v oblasti pouště Salinas Grandes bylo mnoho uhynulých stetsonií, akácií, ale i dobytka (23.1.2008)

nahore: *Gymnocalycium robustum*, dole: *Caesalpinia gillesii* s krásnými květy

Gymnocalycium riojense subsp. *paucispinum*, dole: řez květem, Telaritos 23.1.2008

V sedmdesátých letech jsem nakoupil na burze nádherné gymna pod označením sp. TEL, které rostou na hranici mezi Catamarcou a La Rioja, my je fotili na lokalitě u Telaritos. Roku 1991 byla rostlina popsána jako *Gymnocalycium riojense* subsp. *paucispinum* Backebeg. ex H.Till & W.Till. Rostliny jsou krásné i na nalezištích a některé dokonce kvetly.

Odpoledne sjíždíme z plánované trasy do města Catamarca, je to zajiždka asi 70 km, ale musíme koupit plyn na vaření, který došel a nikde jinde jej nekoupíme než ve velkém městě. Také docházejí peníze a musíme vyměnit nějaké peso. Ani v takovém velkém městě jsme v bance neuspěli. Nakonec jsme však měli štěstí při čepování nafty, kde se mohlo platit dolary a jako zbytek vrátili pesa. Je to dobrý způsob jak jednoduše na některých pumpách vyměnit peníze. Fotíme starý kostel, náměstí, nakupujeme upomínkové předměty, CD s argentinskou hudbou apod. Po vyřízení všech potřebných záležitostí hledáme ve městě hotel na spaní. Nakonec objevujeme tříhvězdičkový hotel CORAL za velice dobrou cenu. V hotelu provádíme potřebnou hygienu a vyrážíme do centra na dobrou večeři. Stále je velké vedro s teplotami kolem třiceti stupňů. Vracíme se ve 23. hodin, abychom se vrhli na čištění semen, ukládání dat do PC apod. Bylo horko a nedalo se spát, zvládnul jsem to až po 2. hodině. Vstával jsem brzy ráno, bylo pod mrakem a teploty 28°C, silný vítr. Během dopoledne jsme provedli velký nákup a vyrazili za kaktusy na další lokalitu.

Lumír Král

Setkání gymnofilů – Eugendorf 2008

Každoročně koncem března nebo začátkem dubna probíhá v Eugendorfu (asi 10 km od Salzburku) setkání gymnofilů, tentokrát proběhlo 28.-30.3.2008 už po šestnácté. Scházejí se zde kaktusáři z Rakouska, Německa, Švýcarska, Holandska, Belgie, Itálie, Ruska, ale i Česka. Tentokrát přijelo na setkání šest našich pěstitelů gymen, tři z Brna a tři dokonce z Ostravska – př. Chvastek, Král, Schlesinger. Program probíhá vždy tři dny, už v pátek večer je první přednáška. Po příjezdu do Eugendorfu jsme nejprve navštívili sbírku pana Amerhausera, potom jsme se šli ubytovat a nakonec jsme dorazili na místo konání v historické restauraci. Pěknou večerní přednášku o cestě po Argentině (od Patagonie až po Saltu) přednesl pan Novak z Lipska. Od pátku do neděle probíhal v místě konání prodej rostlinek. V sobotu první přednášku zahájil pan Sperling, kde představil nový druh *Gymnocalycium kuhhasii*. Další sobotní přednášky se nesly v duchu *Gymnocalycium saglione*. K tomuto tématu se vyjádřili známí specialisté jako pan Till, Berger, Bercht a Neuhuber. Nejlepší přednášku přednesl pan Maregalli, kde se zabýval vztahy mezi *Gymnocalycium mostii*, *castellanosii* a *ferocior*. Toto odborné téma se neobešlo bez odezvy, kde nejvíce oponoval pan Till. Pan Gapon připravil ukázkou z ruských kolekcí kaktusů a záběry z několika cest po Argentině, překládal z angličtiny do němčiny pan Neuhuber. Další přednáška se netýkala kaktusů, Leo van Hoven ukázal nádherné záběry sukulentních rostlin ze Sokotry. Po večeři předvedl nádhernou přednášku pan Berger o své poslední cestě po Argentině 2007, následovala tradiční večerní diskuse. Ještě v neděli dopoledne byla poslední přednáška setkání, kde pan Diefenberger hovořil o své cestě po Argentině a Bolívii. Tuto přednášku jsme už neabsolvovali, neboť jsme vyrazili po rozloučení na zpáteční cestu. Ještě jsme se stavili do sbírky pana Nagla, podiskutovali čtyři hodky o kaktusářských záležitostech a pak už definitivně vyrazili domů. V Eugendorfu každoročně domlouváme hlavního přednášejícího na naše setkání Kaktusy v Pobeskydí. Povedlo se, takže můžeme na Srdci Beskyd očekávat velmi atraktivní osobu.

KL

Z naší činnosti

Dne 3.3.2008 mezi nás zavítal známý pěstitel zajímavých rostlin pan Josef Barčák s přednáškou o Kolumbii a Ekvádoru. Tyto exotické země kaktusáři příliš nenavštěvují i když tam kaktusy rostou, vyžadují však teplejší zimování. Ekvádor leží přímo na rovníku, avšak větší nadmořská výška And, teploty mírně snižuje. Kolumbie má podobné podmínky. Oba státy zasahují z druhé strany tropické pralesy Amazonie, proto jsou tam přirozené podmínky pro spoustu epifytních rostlin, jako bromélie, orchideje apod. Právě tyto rostliny byly cílem cesty našeho přednášejícího. Spoustu nádherných květů orchidejí, prolínaly obrázky bromélií rodu *Catopsis*, *Tillandsia*, *Aechmea*, *Ananas*, *Puya* a dalších. Vše doplňovaly všudypřítomné liány, kapradiny, různé peperonie, monstery, krotóny, banánovníky a další a další rostlinky. Zajímavé rostlinky především pro skalničkáře, jsme mohli vidět v nadmořských výškách 4000 – 5400 m. Kaktusy jsme viděli jen dva a samozřejmě patřily mezi epifyty. Kromě rostlin jsme viděli na obrázcích i opičky, papoušky, želvy, tapíry, lenochoda, mravence Ata apod. Nádherné byly přírodní horské scenérie, vodopády, archeologické památky a další zajímavé obrázky, vše doplněno poutavým vyprávěním. Děkujeme přednášejícímu za krásnou přednášku. V závěru bylo mezi přítomné slosováno několik rostlin.

Zajímavá rostlina naší přírody

Podbílek šupinatý (*Lathraea squamaria*) – čeleď *Scrophulariaceae*

Už od půli března kvete za plotem mé zahrady u potoka pod listnatými stromy podbílek šupinatý (*Lathraea squamaria*), patří do čeledi *Scrophulariaceae*. Rostliny sleduji už několik let a vždy mě brzy z jara potěší svými pěknými květy. Rostlina během roku není vidět neboť parazituje na kořenech listnatých stromů, jen na jaře vystrčí své růžové květy. Už přes sto let se diskutuje jestli tato rostlina není masožravá. Botanici zjistili na podzemních, květonosných lodyhách nazelenalé dužnaté šupiny, podobné u masožravých rostlin. Dutiny však nejsou masožravé, ale slouží k nasávání vodních roztoků z hostitelské rostliny a zbytek vylučuje zpět do přírody. Dutiny připomínají hlízy nebo kaudexy jako mají některé sukulenty. Květy rovněž vyznačují drobné sukulentní znaky, navíc se s trochou fantazie náramně podobají květům některých našich orchidejí. Ať si rostliny přiřadíte kam chcete, jednoznačně to jsou nádherné tajuplné rostliny, které potěší už brzy z jara svými květy.

Informace

--- Špatné informace pro odběratele slovenského časopisu **Cactaceae etc.** Po několika stabilních letech se cena časopisu letos podstatně zvýšila, s poštovním na **270.-Kč.** Náš pokladník sděluje, že kdo již zaplatil původních 230.-Kč jako loni, bude muset doplatit ještě 40.-Kč.

--- 5.5.2008 – přednáška: **Andrzej Wandzik z PL** - zajímavosti a kaktusy **Peru**

--- 24. - 27. 4. – **Jarní FLORA OLOMOUC 2008** - 50 let českých květinových výstav.

--- 3. - 11. 5. – **FLORIA JARO 2008** - prodejní zahrádkářská výstava ve Věžkách u Kroměříže.

--- 2. - 4.5. – **IX. Wiosenne Spotkanie Miłośników Kaktusów Głucholazy 2008**, vhodná akce pro české kaktusáře, kde setkání probíhá hned za hranicemi ve Zlatých Horách v malé vesnici Jarnotówek, rekreačním středisku ZIEMOWIT (asi 3 km od Zlatých Hor) informace: Iza i Mariusz Mieczakowscy ul. Karłowicza 6, 48-340 Głucholazy, e-mail: introsc@interia.pl

Bližší informace též na internetu: www.kaktusy.wroclaw.pl/glucholazy-2008/glucholazy-2008.php

--- **1. Máj v Chrudimi** – již tradiční akce začíná v 10 hod. u kašny na středověkém chrudimském náměstí, následuje 5 min. procházka do městského muzea, kde se bude konat od 10.15 přednáška, možnost oběda v místě. Odpoledne u Pavlíčků otevírání skleníků a miniburza rostlin. V předvečer akce je zajištěno přátelské posezení v restauraci Caribic (5 min. od Pavlíčků). Na vaší účast se těší představenstvo Spolku pěstitelů kaktusů Chrudim. Informace: Pavel Pavlíček, Gorkého 886, 537 01 Chrudim, tel. 469 688 366.

--- 7.-10.6.2008 – naše výstava kaktusů ve Stanici přírodovědců

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají **každé první pondělí v měsíci** (mimo letních prázdnin) po 17. hodině, ve **Stanici přírodovědců v Ostravě-Porubě** (Čkalova ulice, u zimního stadionu). Z provozních důvodů se posouvá začátek schůzky o čtvrt hodinky později, za což se všem omlouváme. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky Frýdeckého Klubu kaktusářů lze najít na adrese: www.kaktus.kuduk.cz

--- Internetové stránky Pavla Kloudy z Poruby: www.pavko.cz/c

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Internetový fotoalbum Lumíra Krále, kde jsou i kaktusy: www.kaktus.rajce.net

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@seznam.cz

Adresy autorů:

Král Lumír, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 723 274 571, nové číslo mobilu 605058070

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

Tůma Milan, Podroužkova 1679, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 731 737 904

OBSAH – DUBEN 2008

Z literatury	50
Z kapsáře starého kaktusáře – 12.	52
Přezimování sbírky kaktusů	53
Masožravky po zimě	54
Půl století od úmrtí Petra Bezruče	55
Nabídka, poptávka	56
<i>Parodia</i> Speg., skupina <i>Wigginsia</i>	57
Pod Jižním křížem – 12.	59
Setkání gymnofilů – Eugendorf 2008	62
Z naší činnosti	63
Zajímavá rostlina naší přírody	63
Informace	64

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, duben 2008

Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 723274571, nové 605058070.

Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, mobil: 724137021.